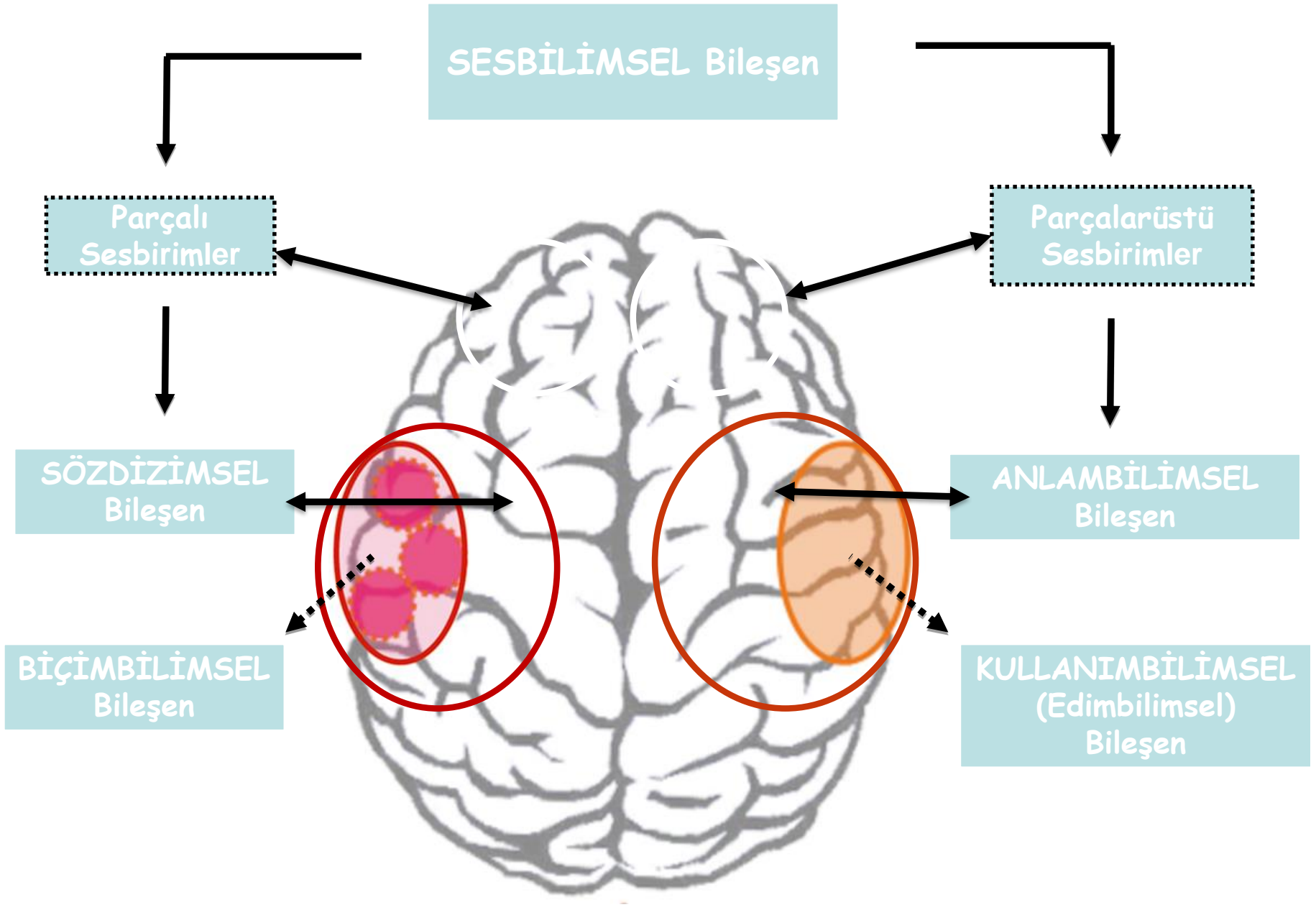

SESBİLİM ÇALIŞMALARI

Prof. Dr. İclâl ERGENÇ

Dilin Bileşenleri

- ▶ Dilbilimciler, dil sisteminin işleyişinde temel dört bileşenin bulunduğunu kabul etmektedirler. Bunlar, *sesbilimsel*, *sözdizimsel*, *anlambilimsel* ve *kullanımbilimsel* bileşenlerdir.
- ▶ Dildeki bu bileşenler, dili edinmekte olan çocuğun zamanla içselleştirdiği bir dizi kural içermektedir.

Kurucu Dil Bileşenleri

1. Sesbilimsel Bileşen

- Bir konuşma eyleminin gerçekleşebilmesi için beyinde seslerin kodlanması, bu seslerin sözcüklere ve tümcelere dönüşmesi gerekmektedir. Bu kodlama, dilin sesbilimsel yapısını oluşturmaktadır.

Sesbilimsel Bileşen

Parçalı Sesbirimler:

- (2) s.a.n.d.a.l.y.e. (sesbirimler) (3) taş / baş (ayırıcı özellikler)

Parçalarüstü Sesbirimler:

- (3) Balkon 'açıkmiş / balkona çıkmış. (Kavşak)
- (4) *İzinsiz / inşaata girmek yasaktır.* > *İzinsiz inşaata girmek yasaktır.*
(Durak)
- (5) Efendim ↑ ('anlamadım') (Ton)
E↑fendim ('çağrıya yanıt')
- (6) [Ahmet yarın önemli bir sınava girecek]. (Odak)
[Ahmet yarın önemli bir **sınava** girecek].

DÜŞÜNCE SİSTEMİ KAVRAMLAR

**Seçme-Birleştirme
Dizisel-Dizimsel İlişkiler
Ayrıcı Özellikler**

Parçalarüstü
Sesbirimler
(ton, odak, vurgu,
ezgi, durak, kavşak,
ses rengi)

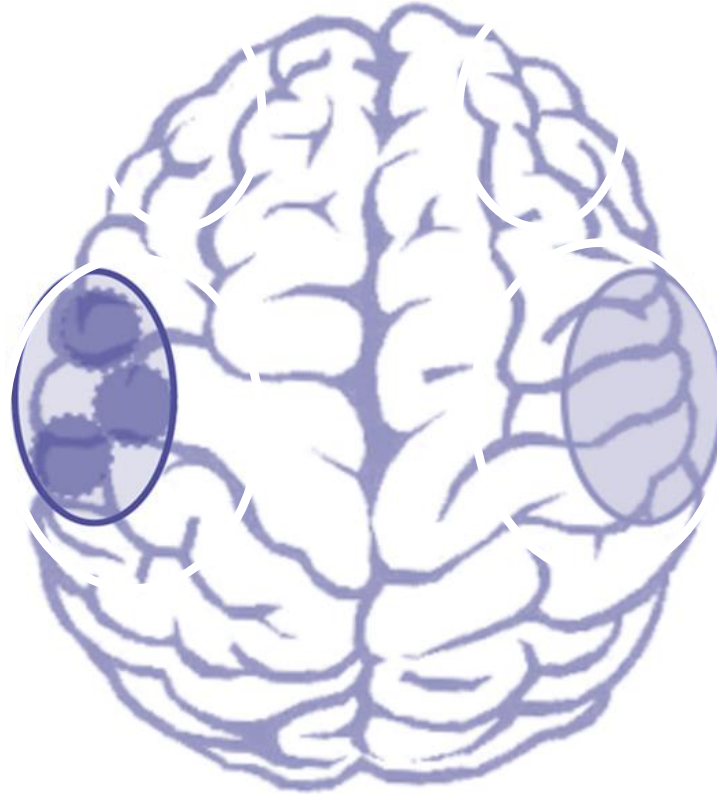
Parçalı
Sesbirimler
(b.a.r.d.a.k.)

Biçimbirimler

Zihinsel Dilbilgisi
Öbek Yapı
Yaratıcılık

Dünya Bilgisi
Mantıksal Bağlar
Deneyim
Kültürel Öğeler
Soyut-Somut Ayrımı
Üstbilışsel İlişkilendirme

Bağlam ve Paylaşılan Bilgi
Figüratif, Deyimsel ve
İronik Anlatım
Duygudurum
Algılama-Anlamlandırma

DİLSEL ÜRÜN

KAYNAKÇA

- Başkan, Ö.** (1955). *Fonemik Dilde Kıstaslar Meselesi*. İstanbul Matbaası. İstanbul.
- Üçok, N.** (1951). *Genel Fonetik (Ana Çizgileri)*. İbrahim Horoz Matbaası. İstanbul.
- Selen, N.** (1979). *Söyleyiş Sesbilimi, Akustik Sesbilim ve Türkiye Türkçesi*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: 454.
- Demircan, Ö.** (1979). *Türkiye Türkçesinde Ses Düzeni, Türkiye Türkçesinde Sesler*. TDK Yayınları.
- Ergenç, İ.** (1989). *Türkiye Türkçesinin Görevsel Sesbilimi*, Engin yay., Ankara.
- Tekin, T.** (1995). *Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler*. Simurg Yayınları/Türk Dilleri Araştırma Dizisi.
- Ergenç, İ.** (1995). *Konuşma Dili ve Türkçenin Söyleyiş Sözlüğü*, Multilingual Yay., İstanbul.
- Fidan, D.** (2002). Türkçede Ezgi Örüntüleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özge, U.** (2003). A tune based account of Turkish information structure. ODTÜ Enformatik enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Fidan, D.** (2007). Türkçe ezgi örüntüsünde duygudurum ve söz edimi görünümü. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Bozşahin, C. ve Göksel, A.** (2008). Türkçede Ezgi: Sözdizim ve Edimle İlişkisi. 21. Ulusal Dilbilim Kurultayı Bildirileri (10-11 Mayıs, 2007). (yay. M. Aksan ve Aksan Y.). Mersin Üniversitesi Yayınevi.
- Ivosevic, S.** (2009). Sözdizimsel belirsizliğin giderilmesin bürünsel sınırların rolü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bekar, P.İ.** (2010). Şizofrenlerin sözlü metinlerinde duygudurum görünümleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.